

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Iz dobe Ferdinanda Dobrotljivega. — Dve kroni. — Analeptično pismo. — Zborovanja »Saveza hrv. učiteljskih društev«. — Klerikalizem in mi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati

Uvažujte samo tvrdke, ki so vpisane v „Gospodarskem programu“ in ki priobčujejo oglase v našem listu!

Iz dobe Ferdinanda Dobrotljivega.

Tudi za vlade Ferdinanda Dobrotljivega je tlačila beda učiteljstvo (Landschullehrer) z železnimi rokami. Dasi je od takrat minulo več kot pol stoletja, se ta beda vendar še ni zmanjšala, ampak je še narasla, ako upoštevamo podraženje živil, stanovanj in obleke in pa odgovornost, naloga in stališče, ki jih ima dandanašnje učiteljstvo. Mnogokaj se je izpremenilo od takrat, le materijalno stališče učiteljstva je ostalo neizpremenjeno: neznosno je danes kot je bilo takrat in nikogar ni danes, da bi z vplivnega mesta dal inicijativo h končno veljavni uredbi našega poniževalnega in beraškega gmotnega položaja.

Vse avstrijske vlade od takrat do danes niso niti ganile s prstom, da bi zvestemu avstrijskemu učiteljstvu zagotovile tiste ugodnosti, ki so mu jih v vabo in slepilo zjamčile na papirju v § 55. dež. šol. zakona. Od tistega časa do danes je bilo že kaznovanih milijon deliktov najrazličnejših značajev, ki so zadeli ob določila vseh mogočnih paragrafov, toda delikt proti § 55. še ni bil do danes kaznovan, zato ker še nismo imeli tako pravicoljubne in nepristranske vlade, da bi kaznovala — sama sebel!

Zgodovina štiridesetih let nam utrja domnevanje, da bi takrat najbrže regurirali prejemke sedanjega učiteljstva, če bi se mogli opirati na veljavno zakonito določilo. Živeli so namreč takrat veljavni možje, ki so imeli srce za učiteljstvo, ki so vzporejali njega dolžnostim tudi pravice ter izkušali s tehtno in jasno besedo na najvišjem mestu priboriti trpeči učiteljski pari živega človeka dostojno eksistenco.

C. kr. dvorna učna komisija (Hofstudienkommission) je dne 2. maja 1847. l. predložila cesarju Ferdinandu Dobrotljivemu predlogo, s katero naj bi se izboljšalo materijalno stanje učiteljstva in urgirala najvišja odločitev. Dvorni kancelar baron Pillersdorf je tedaj izjavil: »Es wäre die größte Täuschung zu erwarten, daß der Mann, welcher der Jugend die ersten Kenntnisse, die ersten Eindrücke auf Gemüt und Verstand beizubringen bestimmt ist, dieser Be-

stimmung mit Liebe, Mut und Erfolg nachkommen werde wenn er mit Not und Entbehrungen kämpfen müsse und für eine geistige und körperliche Anstrengung, die nur bei gänzlicher Hingebung Früchte bringen kann, kaum den Lohn des Tagelöhners erlinge. Die amtlichen Nachweisungen liefern das Ergebnis, daß täglich hunderttausende von Kindern in der ausgedehnten Monarchie die Schulen besuchen, allein was lernen sie darin, und was können sie von Lehrern lernen, die, durch Nahrungssorgen gedrückt, ihren Beruf vernachlässigen oder den Entschluß bereuen, welcher sie demselben zugeführt hat, und als warnendes Beispiel alle zurückschrecken, welchen Anlagen und Tatkraft andere Wege eröffnen? Möchte doch eine Verbesserung in der Stellung und Lage der Lehrer den ersten Schritt in dem ernstesten Willen der Regierung bezeichnen, dem öffentlichen Unterrichtswesen ihre Aufmerksamkeit und Sorgfalt nicht zu versagen! Es hängen die wichtigsten Interessen der Gessellschaft, es hängt das Wohl künftiger Generationen, es hängt die Ruhe, Sicherheit und Festigkeit des Staates davon ab, daß diese Angelegenheit nicht aus den Augen verloren, ihr vielmehr jede Förderung und Unterstützung zugewendet werde!« —

Ferdinand Dobrotljivi je dne 13. avgusta 1847. v Schönbrunn razglasil to-le resolucijo: »Ueber die berufenen Vorträge ist meine Entschließung abzuwarten.«

Te odločbe ni nihče pričakal.)*

Poudarjamo, da veljajo Pillersdorfove besede izvzemši one, ki govore o uspehih, do pičice tudi še za današnje čase. Vprašamo pa: Kje je danes kdo, ki bi se upal izpregovoriti take besede na najvišjem mestu? Kje je danes kak tak minister? No, pa saj imajo danes na Dunaju drugo, nujnejše delo, nego je ureditev učiteljskih plač: v naučnem ministrstvu se rajši bavijo z versko-nravnim pomenom — risank in pisank!

Zatorej bo moralo govoriti — učiteljstvo samo!

*) Weiß: Geschichte der österreichischen Volksschule.